

Д. О. Кайнара,
аспірант кафедри фінансів та кредиту
Запорізького національного університету, м. Запоріжжя

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТОРГОВЕЛЬНИЙ БАР'ЄРІВ

D. O. Kainara,
PhD student, Department of Finance and Credit
Zaporizhzhya National University, Zaporizhzhya

THE THEORETICAL BASIS OF TRADE BARRIERS

У статті розглядаються теоретичні засади торговельних бар'єрів, їх класифікація та основні методи регулювання економіки. В ході дослідження було проаналізовано основні функції торговельних бар'єрів, загальний їх вплив на економіку, досліджено існуючі системи класифікації торговельних бар'єрів та запропонована нова класифікація, що дозволяє більш повно їх оцінити, з огляду на методи їх регулювання.

Згідно наведеної класифікації було проаналізовано сутність, причини вплив і практику використання бар'єрів що регулюються державою (тарифні, нетарифні та паратарифні) та бар'єрів, що виникають внаслідок діяльності ринку (транзакційні, логістичні та монополістичні бар'єри). Було наведено концепцію єврологістики, транзакційних бар'єрів і поведінки суб'єкта економіки. Було з'ясовано, що в останні роки набирають популярності приховані методи регулювання торговельних бар'єрів.

The article deals with the theoretical principles and classification of trade barriers, and methods of their regulation. Much attention is given to the functions of trade barriers and their overall impact on the economy. As a result has been proposed the new classification system of trade barriers, which allows a better understanding of ones, according to the subject and methods of regulation.

According to the new classification system, it was analyzed the nature, the causes and the impacts of using trade barriers by government (tariff, non-tariff and paratariff) and by markets activity (transaction, logistics and monopolistic barriers). It speaks a lot of about the concept eurologistic, transaction barriers and behavior of economic actors. Also, it shows the evolution of practices governing trade barriers.

Ключові слова: Торговельні бар'єри, Класифікація торговельних бар'єрів, Методи регулювання торговельних бар'єрів, Транзакційні бар'єри, Єврологістика.

Keywords: Trade barriers, The classifications of trade barriers, Methods of regulation of trade barriers, Transaction barriers, Eurologistic.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. На сучасному етапі, активна участь у міжнародній торгівлі стала важливою та невід'ємною частиною успішного розвитку будь-якого суб'єкта національної економіки. Формуються нові інтеграційні об'єднання, наднаціональні структури, блоки, що дозволяють знайти нові шляхи для забезпечення сталого економічного розвитку.

Міжнародна інтеграція призвела до зміни багатьох складових сучасного світу. Перш за все трансформувалася міжнародний статус учасників світових процесів, збільшився рівень регіоналізації та змінилась система організації міждержавних зв'язків. Країни, що не змогли адаптуватися до нових світових вимог, були відкинуті на периферію.

Бар'єри, які країна створює для входу на власний ринок, є важливим показником структури ринку та добробуту її громадян. Протекціоністські заходи, що у короткостроковому періоді ефективно захищають

національного виробника та є джерелом наповнення державного бюджету, у довгостроковій перспективі здатен викривити економічну дійсність; знижується конкурентоздатність, а підприємства отримують економічно необгрунтовану владу. Внаслідок концентрації виробництва, формуються монополії, і виникає необхідність державного втручання, що ще більше викривляє економічну дійсність.

Тому дослідження торговельних бар'єрів має таке важливе значення для економічного розвитку України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зважаючи на активне прагнення України до інтеграції у європейське та світове співтовариство, на сьогоднішній день торговельні бар'єри є надзвичайно важливим питанням, що вивчається багатьма дослідниками.

Зокрема, на доповнення класичного визначення торговельних бар'єрів ГАТТ/СОТ [8], такими вченими, як Дзядь О.В. [2], Гніздилова А. М. [9], Іванов Є. І. [14], було обгрунтовано власне бачення торговельних бар'єрів та надану власну класифікацію. Серед вчених, що вивчали нетарифні бар'єри та їх вплив на економіку, варто видіти Борисенко О. П. [11] та Н. В. Щербатюк [10].

Проте, як показує аналіз виконаних досліджень на сьогоднішній день дослідження торговельних бар'єрів відбивається поверхово, без врахування сучасних теорій трансакційних витрат, єврологістики, тощо. Тому, дослідження торговельних бар'єрів цьому напрямі є важливим питанням.

Постановка завдання. Метою статті є теоретичне дослідження торговельних бар'єрів з огляду на сучасні теорії трансакційних витрат та єврологістики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під торговельними бар'єрами між країнами, перш за все розуміється будь-які витрати, що виникають при постачанні продукції на зовнішній ринок, окрім внутрішніх витрат підприємства (собівартості продукції, постійних витрат, тощо).

За стандартною класифікацією можна виділити дві великі групи торговельних бар'єрів:

- 1) Тарифні бар'єри (мита, спеціалізовані збори і тд.)
- 2) Нетарифні бар'єри (квоти, ліцензії і тд.).

Серед інших класифікацій, визначити запропонованою Дзядь О.В. Він виділяє 19 видів торговельних бар'єрів, що використовують розвинені країни світу:

1. Міграційні заходи;
2. Заходи торговельного захисту;
3. Інвестиційні заходи;
4. Вимоги щодо місцевих компонентів;
5. Заходи державної допомоги;
6. Санітарні та фіто санітарні заходи;
7. Технічні бар'єри;
8. Фінансування торгівлі;
9. Експортні субсидії;
10. Квоти;
11. Субсидії споживання;
12. Тарифні заходи;
13. Інші заходи, що стосуються сфери послуг;
14. Контрольовані державою компанії;
15. Регіональні державні заходи;
16. Експортні мита та обмеження;
17. Заборона на імпорт;
18. Державні торговельні підприємства;
19. Імпортні субсидії [2].

Принципи тарифного регулювання визначаються низкою міжнародних угод, конвенцій договорів і тд. Найбільш популярним методом тарифного регулювання є митні бар'єри.

За видами митних ставок, згідно українського законодавства розрізняють 3 види митних бар'єрів:

- 1) Адвалерний метод оподаткування, який встановлює митний тариф у відносній вартості на одиницю товару;
- 2) Специфічний метод оподаткування, який встановлює митний тариф у фіксованому кількісному вираженні;
- 3) Комбінований методи, який синтезує адвалерний і специфічний метод тарифного оподаткування [3].

За напрямком діяльності розрізняють:

- 1) Експортні мита;
- 2) Імпортні мита;
- 3) Транзитні мита [4, С. 9-13].

Згідно зовнішньоекономічної політики України, у 2016 році експортні мита передбачені лише для окремих сільськогосподарських продуктів, товарів металургії та природного газу [3]. Основний мотив використання експортних тарифів, ґрунтується на раціональній причині забезпечити державою продовольчу безпеку для власних громадян та перешкодити вивезенню ресурсів.

Імпортні тарифи в свою чергу мають більш широке застосування в Україні, та мають на меті регулювання окремих національних галузей і економіки.

Згідно Закону України «Про митний тариф», під імпорнтним митним тарифом України розуміється «систематизований згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності перелік ставок ввізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України» [5].

Основними функціями, які виконують тарифні імпорнтні бар'єри є:

- 1) Протекціоністська функція, свідоме обмеження державою конкуренції для захисту національних виробників. Виділяють 4 форми протекціоністської політики: селективна, галузева, колективна та прихована;
- 2) Фіскальна функція, митні тарифи є джерелом наповнення державного бюджету;
- 3) Регулююча функція – в країнах, які практикують пряме втручання у валютний курс, митні бар'єри можуть слугувати засобом для покращення показників платіжного балансу [6 с. 41-43].

Сьогодні, в рамках глобалізації та тенденції до лібералізації економіки загальний рівень тарифних бар'єрів поступово знижується, хоча і залишається найбільш популярним методом регулювання зовнішньоекономічної діяльності [2].

Другою великою групою регулювання торговельних відносин є нетарифні бар'єри. За різними оцінками, в світі їх нараховується до 800 видів [7, С. 64], проте єдиного підходу до визначення та класифікації не існує.

Традиційними вважаються класифікації нетарифних бар'єрів, розроблені Світовою організацією торгівлі та ЮНКТАД (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна класифікація методів нетарифного регулювання згідно підходу СОТ та ЮНКТАД [8].

Класифікація за ЮНКТАД		Класифікація за СОТ	
Група	Види	Група	Види
Технічні Заходи	Передвідвантажувальної інспекція та інші формальності	Заходи втручання держави в економіку	Пільги вир-м та споживам місцевої продукції
	Технічні торговельні бар'єри		Компенсаційні мита
	Санітарні та фітосанітарні заходи		Експортні субсидії
Умовні торгово-захисні заходи	Державні закупівлі		
Нетехнічні заходи	Неавтоматичне ліцензування, квотування, заборони і кількісні обмеження	Особливості митних та адміністративних процедур	Торговельні операції державних підприємств
	Заходи цінового контролю, включаючи додаткові податки та Збори		Інші заходи обмеження в торгівлі
	Фінансові заходи		Антидемпінгові заходи
	Заходи, що впливають на конкуренцію	Стандарти	Методи визначення митної вартості
	Інвестиційні заходи, пов'язані з торгівлею		Структура тарифів
	Обмеження на розповсюдження		Консульські та митні документи
	Обмеження на післяпродажне обслуговування		Вимоги до зразків товарів
	Субсидії (крім експортних субсидій)	Специфічні митні бар'єри	Вимоги до упаковки та маркування
	Обмеження на державні закупівлі		Технічні стандарти
	Заходи, пов'язані з правом інтелектуальної власності		Кількісні обмеження імпорту
Експортні заходи	Всі заходи, які пов'язані з експортом продукції	Специфічні митні бар'єри	Добровільне обмеження експорту
			Двосторонні дискримінаційні обмеження імпорту
			Встановлення мінімальних цін
		Імпорнтні збори	Ліцензування
			Внесення депозитів
			Кредитні обмеження для імпортерів
			Різні збори
			Прикордонного фіскального характеру
			Обмеження відносно ЛПП
			Дискримінаційні збори з автомобіля
Статистичні та адміністративні			

			збори
			Спеціальні збори та імпорتنі товари

Серед інших класифікацій, варто виділити А. М. Гніздилова. На його думку, нетарифні бар'єри, що використовуються при регулюванні міжнародної торгівлі, можна поділити на дві великі групи:

1. Економічні нетарифні методи регулювання:

- паратарифні інструменти;
- заходи стимулювання експорту.

2. Адміністративні нетарифні бар'єри:

- Заборона;
- Кількісні обмеження;
- Монополістичні засоби;
- Використання з протекціоністською метою стандартів і технічних норм, додаткових митних документів і процедур;

- Правові режими;
- Торговельні угоди;
- різноманітні види контролю [9].

Проте, зважаючи на загальноприйнятність використання паратарифних інструментів, через їх специфічність та великий набір інструментів пропонується розглядати їх у якості проміжної ланки між тарифними та нетарифними методами регулювання зовнішньоекономічних відносин.

За визначенням Дудчака, паратарифними заходами являються платежі і збори з товару, що перетинає митний кордон, за винятком митного податку [7, С. 64-72].

Паратарифні бар'єри є досить поширеними явищем у фінансовій системі розвинених країнах, і найчастіше використовуються у якості альтернативи протекціоністським заходам, в рамках загальної лібералізації міжнародної економічної системи [10].

На думку українського вченого Борисенко О.П., до паратарифних заходів, що регулюють торговельні відносини між країнами варто віднести податок на додану вартість, акцизний податок, портовий збір, директивна митна оцінка, інші внутрішні імпорتنі та зрівняльні податки та збори, заходи в рамках стимулювання експорту (демпінг, субсидії, експортне кредитування) [11].

Слід зауважити, що використання паратарифних бар'єрів для захисту національної економіки, згідно міжнародного права є забороненою процедурою. Згідно статті VIII «Збори та формальності, пов'язані з імпортом та експортом» Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (1947 року), до якої приєдналась і Україна в 1994 році: «усі збори та платежі будь-якого характеру (окрім імпорتنих та експортних мит та окрім податків, які підпадають під сферу дії Статті III), що накладаються сторонами на імпорт чи експорт або у зв'язку з імпортом чи експортом, мають бути обмежені у сумі, яка приблизно дорівнює вартості наданих послуг і не повинна являти собою опосередкований захист вітчизняних товарів або оподаткування імпорту чи експорту у фіскальних цілях.» [12].

Окрім того, «Жодна сторона не повинна накладати великі штрафи за незначні порушення митних правил чи процедурних вимог», а загальна динаміка розвитку міжнародної торгівлі повинна зводитись до повної лібералізації та зниження паратарифних бар'єрів [12].

Положення статті VIII «Збори та формальності, пов'язані з імпортом та експортом» Генеральної угоди з тарифів і торгівлі були продубльовані і в Угоді про Асоціацію між Україною та ЄС [13, С. 22-37].

Проте, підхід міжнародних організацій є обмеженим і перерахованих вчених, є обмеженим та враховує лише обмеження, які свідомо використовує держава для захисту окремих сфер економіки.

Серед більш широких класифікацій міжнародних торговельних бар'єрів, варто виділити підхід Іванова Є.І., що пропонує розглядати бар'єри міжнародної торгівлі, як сукупність складових певних сфер національної економіки національної економіки:

- тарифне регулювання
- нетарифні заходи
- інфраструктура ЗЕД
- митне адміністрування;
- інвестиційний клімат [14].

Зважаючи на необхідність для формування більш повної і якісної класифікації для торговельних бар'єрів, на засадах сучасного підходу пропонується використати вдосконалену класифікацію торговельних бар'єрів:

1. Бар'єри, що свідомо використовуються державою (прямі бар'єри):
 - 1.1 Тарифні бар'єри;
 - 1.2 Паратарифні бар'єри;
 - 1.3 Нетарифні бар'єри;
2. Бар'єри, на які держава має опосередкований вплив (приховані бар'єри):
 - 2.1 Трансакційні бар'єри
 - 2.2 Логістичні бар'єри
 - 2.3 Монополістичні бар'єри

На думку Брента Радкліфа, основними причинами, що викликають прямі торговельні бар'єри є:

1. Захист національної робочої сили;
2. Захист національних споживачів;
3. Захист національної промисловості;
4. Використання торговельних бар'єрів для підвищення національної безпеки;
5. Заходи у відповідь [1].

Щодо прихованих торговельних бар'єрів пропонується класифікувати їх на три групи: трансакційні бар'єри, логістичні бар'єри, монополістичні бар'єри.

Трансакційні витрати. Сьогодні в економічній літературі, не існує єдиного визначення трансакційних витрат. Вперше цей термін був введений Рональдом Коузом у його статті «Природа фірми» і означає затрати на укладання договору, хоча нариси витрат, які несуть учасники ринку, описували ще економісти австрійської школи XIX ст. Кеннет Ерроу визначає трансакційні витрати як витрати експлуатації економічної системи. За Д. Норта трансакційні витрати «складаються з витрат оцінки корисних властивостей об'єкта обміну і витрат забезпечення прав і примусу до їх дотримання». Гарольд Демсец пов'язує трансакційні витрати з будь-якою діяльністю, що використовує ціновий механізм [15].

У процесі розвитку теорії що пояснюють природу та причини виникнення трансакційних витрат, на думку Фріди Ванденінден [16] розділилась на два основні напрямки:

1) Поведінкова теорія. Вона базується на гіпотезі обмеженої раціональності та опортуністичної поведінки економічних агентів. Крім того, передбачається, що інформація розпорошена у ринковому просторі і необхідні додаткові затрати для її збору. В подальшому цю теорію використовують у своїх дослідженнях представники інституціоналізму, австрійської, чикагської школи економіки та ін. Проте, трактування моделі поведінки суб'єктів господарювання в умовах обмеженої інформації є різними.

О. Вільямсон виділяє три основні форми поведінки суб'єктів економічного господарювання: сильна, напівсильна та слабка форми [17].

Сильна максимізація, на думку вченого, передбачає повну раціональність економічних суб'єктів. Підприємства розглядають у вигляді функції виробництва, а споживачі у формі функцію корисності, оптимізація та вибір найбільш ефективної моделі поведінки є автоматичним явищем.

Напівсильна, або теорія обмеженої раціональності. Основоположником її є Г.А. Саймон. Він передбачає, що людина по своїй природі є максимізатором, що намагається максимізувати власну корисність, але робить в межах власних інтелектуальних ресурсів [18].

Слабка або органічна раціональність. Основними її прихильниками є представники деякі представники Австрійської школи економіки (К. Менгер, Ф. фон Хайек) та еволюційного підходу (А. Альсон, С. Вінтер). Пропагує дана теорія тотальну неосвідченість економічних суб'єктів, і передбачає що економічні зв'язки формуються стихійно [19].

2) Особливості ринкової операції. Крім особливостей поведінки суб'єктів ринкової економіки, на вартість трансакційних витрат впливають специфічність угоди. Існує три характеристики, що визначають її особливості:

- Рівень специфічності угоди;
- Рівень невизначеності поведінки контрагента;
- Частота укладання справ раці з контрагентом [16].

Таким чином, неокласичний підхід до оцінки трансакційних витрат не дає можливості для повного аналізу, оскільки не враховує перерахованих особливостей поведінки економічних суб'єктів.

Витрати на логістику. Успішне функціонування міжнародної торгівлі не можливе без ефективної системи фізичної доставки товарів до кінцевого покупця. Під комплексом логістики, розуміється процес переміщення товару чи послуги у задовільному стані, із застосуванням спеціалізованих транспортних засобів.

Згідно підходів Озерської А.В., Попової В. Д. та Кондратюка О. І. можна виділити 7 основних завдань логістичного комплексу:

1. Підбір оптимального типу і виду транспортного засобу; визначення раціонального маршруту перевезення;
2. Створення транспортних систем і транспортних коридорів; сумісне планування транспортних процесів з різними видами транспорту у випадку мультимодальних перевезень;
3. Забезпечення злагодженого функціонування транспортно-складського процесу і виробничого комплексу;
4. Високоякісне забезпечення транспортним обслуговуванням виробничо- комерційної діяльності суб'єктів господарювання
5. Досягнення гнучкості при зміні зовнішніх чинників
6. Постійна оптимізація логістичного комплексу та тенденція до зменшення часу виконання замовлення
7. Підвищення надійності поставок [23, 24, 25].

Для повного розуміння логістичного комплексу, необхідно ввести поняття «логістичного ланцюга», в який входять всі матеріальні та інституційні структури, які використовуються при виконання логістичної операції. При цьому, ефективність логістики прямо залежить від ефективності найслабшої ланки логістичного ланцюга.

Український вчений, Н. М. Васильців виділяє 5 рівнів логістичної системи:

- 1) Мікрологістика (об'єктом дослідження є окреме підприємство)

- 2) Мезологістика (дослідження ведеться в межах окремої галузі)
- 3) Макрологістика (займається проблемами в межах національної країни)
- 4) Єврологістика (Вивчає проблеми логістики у ЄС)
- 5) Глобальна логістика (Вивчає логістичні процеси в межах всього світу) [22].

Єврологістика є специфічним терміном, що визначає особливі успіхи, які досягли країни ЄС в процесі створення Пан'європейської транспортно-логістичної системи. Це дозволить значно знизити витрати на транспортування, та сприяє збільшенню товарних потоків між європейськими країнами.

У 1991 році, була сформована концепція європейських інтермодальних транспортних мостів, що складалась з 9, а з 1994 року 10 коридорів [22].

Незважаючи, що Україна порівняно з рештою світу, має досить розвинену транспортну систему, але на думку українського вченого Ткача О.В., транспортний сектор, через слабкість окремих ланок логістичного ланцюга, має можливості задовольнити лише національні потреби, а рівень безпеки, та якості перевезень не відповідає вимогам сучасності [19]. Це створює додаткові витрати, що впливають на ціну та конкурентоздатність продукції.

Монополістичні бар'єри є специфічною характеристикою та включають заходи, що створюють монополічне положення для одного або групи економічних суб'єктів, при здійсненні експортно-імпоротної діяльності.

До даної групи можна віднести і заходи державного регулювання сфери послуг, у тому числі державна монополія галуззі залізничного транспорту, телекомунікації, терміналів, наявність державного цільового контролю за надані послуги і тд. [21].

Результатом монополістичних бар'єрів, стає можливість використання протекціоністської політики державою, в рамках, що не суперечать міжнародним угодам.

В рамках своїх досліджень економік країн, що розвиваються, АСЕАН виділяє два можливі джерела монополістичних бар'єрів:

- 1) Єдиний канал. Виникає ця ситуація, коли за законодавством країни, імпорту/імпорту товарів повинен бути спрямований через низку державних органів або контрольованих державою чи приватним сектором підприємств.
- 2) Уряд санкціонує ексклюзивні права для національних страхових, судноплавних або інших ключових для імпорту галузей [26].

Висновки. Таким чином, аналізуючи вищесказане, можна сказати, що на сьогоднішній момент міжнародні торговельні бар'єри є складовими національних економік. В останні роки набирають популярності використання нетарифних та прихованих методів регулювання, що дозволяють захищати національного виробника не порушуючи міжнародні угоди.

Вирішення проблеми торговельних бар'єрів є потребує комплексного вирішення, а їх використання може впливати як на економічне зростання, так і на падіння економічного рівня. Тому впровадження тієї, чи іншої національної торговельної політики має бути виваженим, та підтверджуватись глибокими економічними дослідженнями.

Список літератури

1. Radcliffe Brent. The Basics Of Tariffs And Trade Barriers [Електронний ресурс] / Brent Radcliffe. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.investopedia.com/articles/economics/08/tariff-trade-barrier-basics.asp>.
2. Дзяд О. В. Приховані торговельні бар'єри розвинутих країн світу / О. В. Дзяд. // Вісник Національного національного університету водного господарства та природокористування. – 2014 Серія: Економіка. – №1. – С. 100–106.
3. Ставки мита [Електронний ресурс] // Офіційний портал Державної фіскальної служби в Україні. – Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/stavki-vviznogo-ta-viviznogo-mita/vivizne-mito/stavki-mita>.
4. Дахно І. І. Міжнародна економіка: навч. посіб. / І. І. Дахно. – Київ: МАУП, 2006. – 248 с. – (2-ге вид., випр. і допов.).
5. Про Митний тариф України : Закон України від 19 верес. 2013 р. № 584-VII // Уряд. кур'єр. – 2013. – 22 жовтня. (№ 195 (5569)). – С. 3–15.
6. Козик В. В. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / В. В. Козик., Л. А. Панкова, Н.Б. Даниленко – К.: Знання-Пресс, 2008. – 399 с. – (3-тє вид., перероблене і доповнене).
7. Дудчак В. І. Митна справа / В. І. Дудчак. – К.: КНЕУ, 2002. – 310 с.
8. Щербатюк Н. В. Класифікація заходів нетарифного регулювання / Н. В. Щербатюк. // Часопис Київського університету права. – 2012. – №2. – С. 111–116.
9. Гніздилов А. М. Нетарифне регулювання у сфері зовнішньоекономічної діяльності: методи та інструменти / А. М. Гніздилов. // Вісник Академії митної служби України. Серія: "Державне управління". – 2010. – С. 35–42.
10. Методи кількісного обмеження в Україні / Н. В. Щербатюк, С. В. Чичирко // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. – 2013. – № 3. – С. 79–83.
11. Борисенко О. П. Нетарифні заходи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні: проблеми та шляхи вирішення / О. П. Борисенко. // Аналітика і влада: Журнал експертно-аналітичних

матеріалів і наукових праць Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування. – 2011. – №4. – С. 188–194.

12. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947) [Електронний ресурс] / – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_264.

13. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс] / – Режим доступу: [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf)

14. Іванов Є. І. Теоретичні засади комплексної системи зовнішньоторговельної політики держави / Є. І. Іванов. // Міжнародні економічні відносини. – 2014. – №3. – С. 59–66.

15. Вольчик В.В. Лекції по інституціональній економіці [Електронний ресурс] // – Режим доступу до ресурсу: <http://institutional.narod.ru/lectures/lecture5.htm>

16. Vandeninden F. Foreign aid transaction costs [Електронний ресурс] / Frieda Vandeninden //

UNU-MERIT Working Paper Series. – 2012. – Режим доступу до ресурсу:

<http://digitalarchive.maastrichtuniversity.nl/fedora/get/guid:29117b7a-db0a-4502-98cb-b9414c7ce7bc/ASSET1>.

17. Уильямсон О. Поведенческие предпосылки современного экономического анализа / О. Уильямсон. // THESIS. Т.1.. – 1993. – №3. – С. 39–49.

18. Саймон Г. Рациональность как процесс и продукт мышления / А. Герберт Саймон. // THESIS. – 1993. – С. 16–38.

19. Чернявский А. Д. Рациональность и иррациональность в экономической науке / Александр Дмитриевич Чернявский. // Интернет-журнал «НАУКОВЕДЕНИЕ». – 2014. – С. 4–22.

20. Ткач О. В. Формування єдиної логістичної системи: важлива складова євроінтеграційних процесів / О. В. Ткач, І. А. Волощук. // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія економіка.. – 2014. – № 9. – С. 208–212.

21. Козлов А. А. Види і методи державного регулювання міжнародної торгівлі послугами / А. А. Козлов. // Научно-правовой журнал "Образование и права". – 2012. – №4. – С. 69–82.

22. Васильців Н.М. Передумови та тенденції розвитку глобальної логістики [Текст] / Н.М. Васильців // Вісник національного університету «Львівська політехніка», 2010. – №669. – С. 267-274.

23. Озерська Г. В. Транспортно-логістичне обслуговування міжнародних вантажних перевезень / Г. В. Озерська // Проблеми транспортного комплексу України. – 2014. – №47. – С. 34–38.

24. Попова В. Д. Теоретичні підходи до визначення логістики та характеристики її основних видів / В. Д. Попова // Держава та регіони, Серія: Економіка та підприємництво. – 2009. – №3. – С. 150–153.

25. Кондратюк О. І. Логістичний аспект розвитку підприємств / О. І. Кондратюк // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2014. – №2. – С. 558–562.

26. Non-Tariff Barriers [Електронний ресурс] // Association of Southeast Asian Nations. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.asean.org/communities/asean-economic-community/item/non-tariff-barriers>.

References.

1. Investopedia. Radcliffe Brent. „The Basics Of Tariffs And Trade Barriers“, available at: <http://www.investopedia.com/articles/economics/08/tariff-trade-barrier-basics.asp> (Accessed 17 February 2016).

2. Dzyad, O.V. (2014) „The hidden trade barriers of developed countries“, *Visnyk Natsional'noho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannya. Seriya: Ekonomika, vol. 1, pp.* 100–106.

3. The official portal of the State Fiscal Service of Ukraine, „The rate of duty“, available at: <http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/stavki-vviznogo-ta-viviznogo-mita/vivizne-mito/stavki-mita> (Accessed 17 February 2016).

4. Dakhno, I. I. (2006), *Mizhnarodna ekonomika: navch. posib. [International economy]*, 2nd ed, MAUP, Kyiv, Ukraine.

5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2013) *The Law of Ukraine „On Customs Tariff of Ukraine“* available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/584-18> (Accessed 17 February 2016).

6. Kozyk, V. V. Pankova, L. A. and Danylenko, N.B. (2008), *Mizhnarodna ekonomika ta mizhnarodni ekonomichni vidnosyny [International economy and international economic relations]*, 3rd ed, Znannya-Press, Kyiv, Ukraine.

7. Dudchak, V. I. (2002) *Mytna sprava [Customs business]*, KNEU, Kyiv, Ukraine.

8. Shcherbatyuk, N. V. (2012) “The Classification of non-tariff regulation“, *Chasopys Kyivskoho universytetu prava, vol. 2, pp.* 111–116.

9. Hnizdylov, A. M. (2010) “The non-tariff regulation in foreign trade activities, methods and tools“, *Visnyk Akademiyi mytnoyi sluzhby Ukrainy. Seriya: "Derzhavne upravlinnya"*, pp. 35–42.

10. N. V., Shcherbatyuk and S. V., Chychyrko (2013), “The methods of quantitative restrictions in Ukraine“, *Yurydychnyy visnyk. Povitryane i kosmichne pravo, vol. 3, pp.* 79–83.

11. Borysenko, O. P. (2011) "The non-tariff measures of state regulation of foreign trade activities in Ukraine: Problems and Solutions", *Analitika i vlada: Zhurnal ekspertno-analitychnykh materialiv i naukovykh prats' Instytutu problem derzhavnoho upravlinnya ta mistsevoho samovryaduvannya*, vol. 4, pp. 188-194.
12. "General Agreement on Tariffs and Trade (GATT 1947)", available at: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_264 (Accessed 20 February 2016).
13. "Association agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part", available at: [www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf) (Accessed 17 February 2016).
14. Ivanov, Ye. I. (2014) "The principles of the integrated system of foreign policy", *Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny*, vol. 3, pp. 59-66.
15. Vol'chuk, V.V. "Lectures on institutional economics", available at: <http://institutional.narod.ru/lectures/lecture5.htm> (Accessed 17 February 2016).

16. Vandeninden, F. (2012) "Foreign aid transaction costs", *UNU-MERIT Working Paper Series*, available at: <http://digitalarchive.maastrichtuniversity.nl/fedora/get/guid:29117b7a-db0a-4502-98cb-b9414c7ce7bc/ASSET1> (Accessed 17 February 2016).
17. Williamson, O. (1993) "Behavioral prerequisites of modern economic analysis", *THESIS. T.1*, vol. 3, pp. 39-49
18. Saymon, H (1993). "Rationality as process and product of thinking", *THESIS*, pp. 16–38.
19. Chernyavskyy, A. D. (2014), "Rationality and irrationality in economics", *NAUKOVEDENYE*, pp. 4-22.
20. Tkach, O. V. and Voloshchuk, I. A. (2014) "Forming a unified logistics system: an important part of the European integration process", *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. Seriya ekonomika.*, vol. 9, pp. 208-212.
21. Kozlov, A. A (2012) "Forms and methods of state regulation of international trade in services", *Nauchno-pravovoy zhurnal "Obrazovanye y prava"*, vol. 4, pp. 69-82.
22. Vasyl'tsiv, N.M. (2010) "Background and trends of global logistics", *Visnyk natsional'noho universytetu "Lvivs'ka politekhnik"*, vol. 669, pp. 267-274.
23. Ozers'ka, H. V. (2014) "Transportation and logistics services international transportation" *Problemy transportnoho kompleksu Ukrayiny*, vol. 47, pp. 34-38.
24. Popova, V. D. (2009) "The theoretical approaches to determining the logistics and characteristics of the main types", *Derzhava ta rehiony, Seriya: Ekonomika ta pidpryyemnytstvo*, vol. 3, pp. 150-153.
25. Kondratyuk, O. I. (2014) "The logistics aspect of business", *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, vol. 2, pp. 558–562.
26. Association of Southeast Asian Nations, "Non-Tariff Barriers", available at: <http://www.asean.org/communities/asean-economic-community/item/non-tariff-barriers> (Accessed 17 February 2016).

Стаття надійшла до редакції 20.02.2016 р.